

9de ZITTING.

ZITTING VAN WOENSDAG 17 NOVEMBER 1819. (1)

(GEOPEND TEN 12 URE.)

Ingekomen: 1°. Berigt der aanstaande indiening van twee ontwerpen van wet voor het Burgerlijk Wetboek door eene Regerings-commissie; benoeming eener Commissie tot in- en uitgeleide; indiening der bedoelde wets-ontwerpen; 2°. geloofsbriefen van nieuw gekozen leden; onderzoek dezer stukken en toelating der nieuw gekozenen; 3°. verzoekschriften; 4°. boekwerken.

Voorzitter, de heer **van Markel Bouwer**.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 82 leden, te weten, de heeren:

van Heyden Reynestein, van Hees, Tack, Maréchal, Duvelaer van de Spiegel, Liefmans, Voet van Winssen van Sevenhoven, van Aefferden, Jarges, van Lijnden van Hoevelaken, van Hogendorp, van Andringa de Kempnaer, de la Motte Baraffe de Lesdain, van Meeuwen, de Hemricourt de Ramioul, Faber, van Sytzama, van de Poll, Camper, Serruys, van Spaen van Biljoen, Metelerkamp, Fabry Longrée, Hennequin, van Lidth de Jeude, van der Kemp, Della Faille d'Huyse, de Jonge, Mesdach, Pycke, Groeninx van Zoelen van Ridderkerk, Troije, Mesmaekers, Dedel, van Lochteren Stakebrand, Trentesaux, van Boetzelaer, Collot d'Escury van Heinoord, Goelens, Gockinga, van der Brugghen van Croy, Geradon, A. G. Verheijen, van Wickevoort Crommelin, van Alphen, van Wassenaer Pancras, Membrède, Pestere van Cattenbroek, de Langhe, van Toulon, Surmont de Volsberghe, du Bus, de Moor, de Stockhem, Reyphins, Gendebien, van Utenhove van Heemstede, Meeus, Boeijé Pascal, de le Vielleuze, Alberda van Rensuma, van Randwijck van Rossem, Sandberg van Essenburg, Rosier, de Melotte d'Envoz, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Collard, de Serret, Duchastel, de Leonaerds d'Achel, van den Hove, Clifford, Estrix, van Iddekinge, van Bommel, van Crombrughe, Fontein Verschuier, Kemper, van Heerdt tot Eversberg, van Heeckeren tot Kell, Huyttens Kerremans en Cornet de Grez.

De notulen van het verhandelde in de vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde in deze zitting; 2°. *Nederlandsche Staats-Courant* n°. 272; 3°. 's Gravenhaagsche *Courant* n°. 139; 4°. *Journal Général des Pays-Bas* n°. 46; 5°. *Journal de la Belgique* n°. 324.

De **Voorzitter** berigt dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van den Staatsraad, belast met de directie der Staats-secretarie, dd. 16 November, inhoudende het berigt, dat de Minister van Justitie, en de heeren van Gennep en Raoux, leden van den Raad van State, door Z. M. den Koning gemagtigd zijn tot het indienen op den 17den October, des namiddags ten één ure, van twee wets-ontwerpen bij de Tweede Kamer.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen, en worden tot ontrangst en nitgeleide der bedoelde Regerings-commissie door den Voorzitter benoemd, de heeren: Dedel, Camper, en Mesmaekers.

2°. de geloofsbriefen der heeren Cornet de Grez en Huyttens Kerremans, gekozen tot leden der Kamer, de eerste door de provincie Zuid-Brabant, de tweede door die van Oost-Vlaanderen.

Deze stukken worden gesteld in handen der beide, in de vergadering van 19 October jl. benoemde, Commissien tot onderzoek van geloofsbriefen; welke verzocht worden, staande de vergadering, op heden dienaangaande verslag uit te brengen.

Beide Commissien verlaten daarop, ter volvoering van hare taak, de vergaderzaal.

3°. de volgende verzoekschriften:

een adres van C. M. C. en J. Tallon te Leuven, ter verkrijging van betaling eener door hen gemaakte schuldvordering ten laste van gemelde stad; welk stuk, als aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Brabant gerigt, aan dezen zal worden verzonden:

een adres van G. Beekman, geboren Jansen, weduwe, te Rhienderen in Gelderland, verzoekende verlof om een wettig huwelijk te mogen aangaan met J. Eskes.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

4°. de navolgende boekwerken, door den heer Kemper, namens de schrijvers ontvangen; te weten:

Gedenkwaardigheden van Socrates, uit het Grieksch vertaald door den hoogleeraar *ten Brink*, te Groningen;

Magazijn van het armwezen in het Koninkrijk der Nederlanden; II, 3, 4, III, 1, 2, 3.

Deze boekwerken, van wier inzending melding zal worden gemaakt in de notulen van het gebeurde in deze zitting, zullen worden geplaatst in de boekery der Kamer.

De **Voorzitter** berigt daarop, dat de Commissien van onderzoek der geloofsbriefen van de heeren Cornet de Grez en Huyttens Kerremans gereed zijn dienaangaande verslag uit te brengen.

De heer **van Boetzelaer**, lid der eerste Commissie, brengt verslag uit omtrent de geloofsbriefen van den heer Cornet de Grez.

De heer **van Andringa de Kempnaer**, lid der tweede Commissie, brengt verslag uit omtrent de geloofsbriefen van den heer Huyttens Kerremans.

De conclusien der beide verslagen strekken om de beide leden toe te laten, aangezien ten aanzien van de door hen ingeleverde geloofsbriefen geene bedenkingen bij de Commissien zijn gerezen.

De Vergadering vereenigt zich met de bij deze verslagen voorgestelde conclusien.

De heeren **Cornet de Grez** en **Huyttens Kerremans**, daarop door den heer Griffier binnengeleid, nemen als leden der Kamer zitting.

De **Voorzitter** berigt, dat de Regerings-commissie, belast met de taak der indiening van twee ontwerpen van wet, in het gebouw tegenwoordig is.

De heer **van Maanen**, Minister van Justitie, vergezeld van de heeren **van Gennep** en **Raoux**, leden van den Raad van State, binnengeleid zijnde, en zitting genomen hebbende, houdt de eerste de volgende rede, bij de overlegging van twee ontwerpen van

IX en X. *Titel I tot III en IV tot XI van het Burgerlijk Wetboek.* (Indiening der wets-ontwerpen.)

wet, vervattende Titel I tot III en IV tot XI van het Burgerlijk Wetboek. (1)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Het honderdste artikel der Grondwet van het jaar 1814 had aan den wensch van alle opregte liefhebbers van hun vaderland beantwoord, door hun de stellige verzekering te geven, dat een algemeen Wetboek van burgerlijk regt, van lijfstraffelijk regt, van den koophandel, en van de zamenstelling der regterlijke magt en van de manier van procederen, zouden worden ingevoerd.

Slechts weinige dagen na de aanneming en afkondiging dezer Grondwet, nam het Doorluchtig Hoofd van den Staat reeds aanvankelijk gepaste maatregelen om aan Zijne onderdanen dat voorrecht van nationale wetgeving, zoo spoedig dit mogelijk ware, te verzekeren, en een besluit van den 18den April 1814 belastte een tiental zeer ervaren regtsgeleerden met de vereerende taak om het ontwerp dier wetgeving te vervaardigen.

Die taak was voorzeker even moeilijk als gewichtig; maar 's Konings keuze had zich ook op mannen bepaald, welke tegen dezelve volkomen waren opgewassen, en waarvan de meesten bovendien geene vreemdelingen waren in hetgeen, in vroegere jaren, hier te lande, tot vestiging en invoering eener geheel nieuwe algemeene Nederlandsche wetgeving was verrigt; sommigen hunner zelfs, op welke de hooge school, de raadzaal en de pleitzaal met regt mogen bogen, hadden aan die vroegere werkzaamheden een zeer groot en dadelijk deel genomen.

Het was toch, Edel Mogende Heeren, toen reeds zestien jaren geleden, dat men met de daad begonnen was aan eene algemeene wetgeving voor Nederland te arbeiden, hetgeen bevorens, uit hoofde der vroegere staats-inrigting, bezwaarlijk of wel geheel onmogelijk was geweest.

Eene Commissie van zeer uitmuntende regtsgeleerden, op den 28sten September 1798, door het toenmalige Hooge Landsbestuur benoemd, had, op den 16den November van dat jaar, hare eerste vergadering, tot regeling harer werkzaamheden, gehouden, en haren arbeid voortgezet in een tijdperk, gedurende hetwelk, in het eene Rijk, mannen van de grootste bekwaamheid en scherpzinnigheid zich meer bijzonder bevlijtigd en gewedijverd hadden, om, door de ontwikkeling en gemeenmaking hunner dikwijls zeer verschillende denkbeelden omtrent het strafregt, aan vroegere meeningen en gevoelens eene andere rigting te geven; terwijl men wederom, in eenen anderen grooten Staat, gedurende dat tijdperk, met den grootsten ijver bezig was geweest aan het opstellen, onderzoeken,

toetsen en stuksgewijze invoeren eener geheel nieuwe burgerlijke wetgeving, tot welker zamenstelling de schranderste en ervarenste regtsgeleerden van dat land waren geroepen geweest.

Zoodanige voortreffelijke hulpmiddelen, waardoor men in staat werd gesteld om alles, wat de gang en loop des tijds opleverden, met kalmte en zonder vooroordeel te onderzoeken, met het goede zijn voordeel te doen en het gebrekkige ter zijde te stellen, waren voor de leden dezer Commissie niet verloren gegaan; en een ieder, die in deze zaken niet geheel vreemdeling is, heeft zich daarvan kunnen overtuigen, nadat die Commissie, in het jaar 1804, haar ontwerp van eene inleiding over regt in het algemeen, mitsgaders haar ontwerp van het lijfstraffelijk wetboek, en haar ontwerp van wetten over het bewijs, als het eerste gedeelte van haren arbeid, aan het hoogst Bestuur had ingeleverd.

Opgevolgde staatkundige gebeurtenissen vertraagden echter den voortgang der verdere werkzaamheden, en gaven aanleiding, dat, in het jaar 1807, door den toenmaligen Koning van Holland, aan drie nieuwe Commissiën, ook gedeeltelijk uit leden der vroegere Commissie zamengesteld, het vervaardigen van eenen nieuwen arbeid werd opgedragen, in welken men zich door den drang der omstandigheden genoodzaakt zag, om het nieuwe burgerlijk regt in den vorm van het *Code Napoléon* in te kleeden.

Deze was de eenige belemmering, welke die Commissie onderdond. Zij zette niettemin haar werk met ijver voort en voleindigde hetzelfde gelukkig; de ontwerpen dezer wetboeken werden vervolgens, eerst in den toenmaligen Staatsraad, naderhand ter vergadering van het Wetgevend Ligchaam, onderzocht, en eindelijk als wetten afgekondigd en gedeeltelijk ingevoerd. De bekende gebeurtenissen van den jare 1810 deden dezelve eindelijk geheel en al door vreemde wetten vervangen.

Wij hebben gemeend, Edel Mogende Heeren, dat de korte voordragt van hetgeen, sedert den jare 1798 tot aan het jaar 1810, ten opzichte van het vervaardigen van eene geheel nieuwe nationale wetgeving in een groot deel van het Koninkrijk heeft plaats gehad, bij deze gelegenheid allerbijzonderst gepast was, en, voor zoo veel noodig, konde dienen tot betoog, dat het de Commissie, door Z. M. den Koning op den 18den April 1814 benoemd, en van welke wij, in het begin dezer aanspraak, hebben gewag gemaakt, tot volvoering van haren arbeid niet gemangeld heeft aan bekwame bouwstoffen; en dat zij is toegerust geweest met die noodige kennis van hetgeen binnen en buiten 's Lands, gedurende de laatste 20 jaren, in dit zoo gewichtig vak, gezegd, geschreven en verrigt was, niet minder dan dit alles den regtsgeleerden, die den gang der zaken en der gebeurtenissen gevolgd hebben, heeft moeten bekend zijn.

(1) De aanspraak van den Minister van Justitie is gedrukt aan de leden medegedeeld. Zij is ook opgenomen in de *Nederlandsche Staats-Courant* n°. 274, *Amsterdamsche Courant* n°. 275; 's *Gravenhaagsche Courant* n°. 140; *Leeuwarder Courant* n°. 94; *Stuart's Jaarboeken* 1810, I, bl. 270-275; *Bijvoegsel tot het Staatsblad*, VI, bl. 1148, enz.; *Voorduin, Geschiedenis enz. der Nederlandsche Wetboeken* I, bl. 165-173 (Hollandsch); *Journal Général des Pays-Bas* n°. 418; *Journal de la Belgique* n°. 327-328; *l'Oracle* n°. 327; *Journal de Gand* n°. 328; *Journal de Hainaut* n°. 594 (Fransch). In het Fransch luidde die rede aldus:

NOBLES ET PUISSANTS SEIGNEURS !

L'article 100 de la Loi fondamentale de l'an 1814, avait comblé les vœux de tous les vrais amis de la patrie, en leur assurant l'introduction d'un Code Civil, pénal, de commerce, d'organisation judiciaire et de procédure.

A peine la Loi fondamentale avait été acceptée et promulguée, que l'auguste Chef de l'Etat prit des mesures préalables pour assurer à ses sujets les avantages d'une législation nationale; en chargeant, par son arrêté du 18 Août 1814, une Commission spéciale, composée de dix jurisconsultes distingués, de travailler à la confection des projets de législation.

Cette tâche n'était pas moins difficile qu'importante; mais le choix de S. M. s'était fixé sur des hommes capables de remplir cette mission, et dont la plupart n'étaient pas étrangers à tout ce qui avait eu lieu auparavant dans le pays, relativement à la confection et à l'introduction d'une nouvelle législation nationale; plusieurs même, dont les universités, la magistrature et le barreau s'honoraient à juste titre, avaient participé à ces travaux préliminaires; car, Nobles et Puissants Seigneurs, seize ans s'étaient déjà écoulés depuis les premiers essais d'une nouvelle législation, que les anciennes institutions de l'Etat avaient rendu difficiles, si pas impossibles, avant cette époque.

Une Commission spéciale, composée de profonds jurisconsultes, nommée par le Gouvernement le 28 Septembre 1798, avait tenu sa première séance le 16 Novembre de la même année pour régler la marche de ses travaux, qu'elle a continués à une époque où des hommes d'un mérite distingué ont rivalisé entr'eux dans des États voisins pour donner aux opinions anciennes sur le droit criminel une direction nouvelle, en développant et publiant

leurs idées, souvent dans un sens opposé, tandis que dans un autre grand Empire on s'occupait sérieusement à discuter, rédiger et introduire par parties une législation civile et entièrement nouvelle, pour la confection de laquelle des hommes célèbres avaient été appelés.

Les membres de la Commission n'ont point négligé d'employer les matériaux précieux, qui les mettaient en état de choisir avec calme et sans préjugé tout ce que leur présentait l'expérience et les lumières du siècle, en profitant de ce qui était bon et utile, et en rejetant tout ce qui leur paraissait défectueux; et quiconque n'est pas étranger à cette matière, aura pu s'en convaincre, lorsqu'en 1804 la Commission eut présenté au Gouvernement, comme première partie de son travail, l'introduction du droit en général, le projet d'un code criminel, et un autre sur la preuve.

Des évènements politiques, survenus depuis, ont retardé la marche de leurs opérations; et en 1807 l'ancien Roi de Hollande nomma trois Commissions composées, en très-grande partie, des membres des Commissions antérieures, qui furent chargées d'un nouveau travail; mais, par la force des circonstances, se virent forcées de rédiger la législation civile d'après la forme du Code Napoléon.

Tel était l'unique obstacle qu'éprouvait la Commission. Elle continua néanmoins son travail avec zèle, et termina heureusement les projets de codes qui furent discutés au Conseil-d'Etat, ensuite au Corps Législatif, et enfin promulgués comme lois d'Etat, et partiellement introduits. Les évènements de 1810 firent remplacer cette législation par des lois étrangères.

Nous avons pensé, Nobles et Puissants Seigneurs, qu'il était important dans cette occasion de donner un aperçu succinct de ce qui s'est passé depuis 1798 jusqu'à 1810, relativement à la confection d'une législation nationale dans une grande partie du Royaume, pour se convaincre, s'il en est besoin, que la Commission nommée par Sa Majesté le Roi le 18 Août 1814, et dont nous avons parlé au commencement de ce discours, a eu les matériaux nécessaires pour achever sa tâche, et des notions suffisantes sur tout ce qui a été dit, écrit et fait dans les 20 dernières années, relativement à cet important objet dans le Royaume et à l'étranger; ce qui, certes, ne pouvait être ignoré des jurisconsultes qui avaient suivi le cours des évènements.

Dès le commencement de l'année 1815, la Commission présenta au Roi le premier fruit de son travail, et, peu après, le projet du Code Civil,

IX en X. *Titel I tot III en IV tot XI van het Burgerlijk Wetboek.* (Indiening der wets-ontwerpen.)

In het begin van den jare 1815 mogt deze Commissie reeds de eerste vruchten van haren arbeid aan den Koning aanbieden, en later het door haar vervaardigde ontwerp van het Burgerlijk Wetboek, waarmede zij aan de haar opgelegde taak had voldaan; en de Koning deed, nog in den loop van hetzelfde jaar, bepaalde raadplegingen bij den Raad van State aanleggen over een en ander der ontworpen wetboeken.

Inmiddels was, op den 24sten Augustus 1815, de nieuwe Grondwet voor dit Koninkrijk aangenomen, waarin, bij art. 163, het 100ste artikel der Grondwet van den jare 1814 *letterlijk* was behouden, en alzoo niet de minste verandering was te weeg gebragt in het aangenomen beginsel der invoering eener algemeene Nederlandsche wetgeving.

De Koning oordeelde het nogtans toen even billijk, als belangrijk, dat de aangevangen raadplegingen van den Raad van State over de nieuwe wetgeving niet werden voortgezet; maar dat, integendeel, de gemaakte ontwerpen der onderscheiden wetboeken aan eenige voorname regtsgeleerden uit de Zuidelijke Provinciën zouden worden medegedeeld, en dezen belast en uitgenoodigd om dezelve te onderzoeken, hunne aanmerkingen deswege op te geven aan eenige, daartoe door den Koning benoemde, leden uit de eerste Commissie; daarover onderling te beraadslagen, en het resultaat hunner werkzaamheden aan den Koning kenbaar te maken; en 's Konings keuze vestigde zich eigenaardiglijk bij voorkeur en grootendeels op leden der hoogste Geregtshoven.

Deze Commissien hebben zich, nog gedurende de laatste maanden van het jaar 1815, en voorts gedurende het volgende jaar, ijverig met deze belangrijke taak bezig gehouden, en vervolgens aan den Koning de onderscheiden bedenkingen en aanmerkingen medegedeeld, welke bij haar op vele punten gerezen waren; waarna Z. M., op den 30sten Augustus 1817, heeft besloten, dat alle de ontworpen wetboeken bij den Raad van State zouden worden overgebragt om aldaar in deliberatie te worden genomen; en dat daarbij tevens en gelijktijdig aan gemelden Raad ter overweging zouden worden medegedeeld, zoo wel de algemeene en bijzondere aanmerkingen, door de Commissie uit de Zuidelijke Provinciën op het Burgerlijk Wetboek gemaakt, als die der andere Commissien welke de overige wetboeken hadden geëxamineerd.

Alzoo, Edel Mogende Heeren, heeft de Raad van State zich in staat gezien van dit werk aan te vangen, en heeft door eene systematische behandeling van de voornaamste regts-quaestien, waarop, of bij de Zuidelijke Commissie, of bij eenige leden van den Raad zelf, bedenkingen gevallen waren, eenen zeer moeilijken arbeid voltooid, en zich maar zeldzaam genoodzaakt gezien om Zr. M. hooge beslissing te verzoeken op weinige punten, omtrent welke de gevoelens uiteén liepen: terwijl laatstelijk de Raad van State aan eene bijzondere Commissie, uit zijn midden benoemd, den last heeft opgedragen van het maken der menigvuldige veranderingen, welke in de bewerking en redactie van de onderscheiden artikelen noodzakelijk waren geworden ten gevolge van hetgeen bij den Raad besloten of door den Koning beslist was; en om, laatstelijk, zich bij die herziening ten nutte te maken mindere en

gene veelal letterlijke aanmerkingen, welke op vele artikelen der ontworpen wetboeken gemaakt waren.

Eindelijk is ook die arbeid der gecommiteerden uit den Raad van State reeds grootendeels aan den Raad van State ingeleverd; door denzelfde onderzocht en aan den Koning aangeboden: en vinden Wij, Edel Mogende Heeren, ons thans door den Koning gelast, om ter vergadering van de Staten-Generaal over te brengen twee ontwerpen van wet, welke Z. M. aan de raadplegingen van U Edel Mogenden onderwerpt.

Het eerste behelst de drie eerste titelen van het eerste boek van het ontwerp des Burgerlijken Wetboeks, en handelt van *personen in het algemeen en derzelver onderscheiding; van inboorlingen; ingezetenen; burgers en vreemdelingen; en van domicilie.*

Het tweede vervat de acht volgende titelen van hetzelfde eerste boek, waarin behandeld is de materie van *het huwelijk*, die der *wederzijdsche regten der echtgenooten*; voorts die der *gemeenschap van goederen tusschen dezelve*; van *huwelijks-voorwaarden*; van *schenking tusschen echtgenooten*; van *tweede huwelijken*; van *de ontbinding des huwelijks*; en laatstelijk die van *scheiding van tafel, bed, bijwoning en goederen.*

Deze beide eerste ontwerpen van wet zullen eerlang, en voorts ook van tijd tot tijd, gevolgd worden door andere stukken der ontworpen wetboeken, tot welker naauwkeurig onderzoek en rijpe overweging de Koning het bevorderlijk heeft geoordeeld dezelve bij gedeelten aan U Edel Mogenden aan te bieden, met het oogmerk evenwel om de Nederlandsche wetgeving niet als Staatswet te doen afkondigen, dan nadat het geheele zamenstel zal zijn aangenomen, en door den Koning, met gemeen overleg van de Staten-Generaal, het tijdstip zal zijn bepaald, waarop die wetgeving zal aanvangen van verbindende kracht te zijn.

Wij zouden vermeenen aan het doorzigt van U Edel Mogenden te kort te doen door eenig betoog, dat eene nationale wetgeving, welke voorregt de Grondwet aan Zijner Majesteits onderdanen verzekerd heeft, de voorkeur verdient boven vreemde wetten, omtrent welker zin, verstand en strekking, zoo dikwijls deswege twijfel zoude mogen ontstaan, men gevaar zoude loopen de uitspraken van uitheemsche Staats-ligchamen te zien inroepen en eerbiedigen. Maar wij kunnen U Edel Mogenden tevens de verzekering geven, en hetgeen wij reeds hebben aangevoerd strekt daarvan reeds tot bewijs, dat, bij het ontwerpen van de onderscheiden deelen der nieuwe wetgeving, niet is verloren gegaan de vrucht van den veeljarigen arbeid der bekwame regtsgeleerden, welke de vreemde wetten, die thans nog hier te lande in werking zijn, hebben helpen vervaardigen; en het zal aan de Commissie uit den Raad van State, welke bijzonder met de herziening en het vervaardigen der noodzakelijke veranderingen in de eerste opstelling belast is geweest, en door den Koning gemagtigd is om de noodige inlichtingen te geven op hetgeen haar van wege U Edel Mogenden mogt gevraagd worden, niet moeilijk vallen, dit, wanneer het vereischt mogt worden, in het helderste daglicht te stellen.

De Koning vertrouwt, Edel Mogende Heeren, dat de Staten-

et termina ainsi sa tâche; le Roi renvoya dans la même année les divers projets à l'examen du Conseil-d'Etat.

Dans l'intervalle, la nouvelle Loi fondamentale, acceptée le 24 Août 1815, répéta littéralement la disposition de l'article 100 de la Loi fondamentale de 1814, et ne porta ainsi aucune atteinte au principe adopté pour l'introduction d'une législation générale et nationale; mais le Roi jugea nécessaire et équitable de suspendre les délibérations du Conseil-d'Etat sur cette matière, en ordonnant que les divers projets fussent renvoyés à quelques jurisconsultes distingués dans les Provinces Méridionales, qu'elle chargea de les examiner et de communiquer leurs observations à quelques membres de la première Commission désignés à cet effet par le Roi; de conférer avec eux et de présenter le résultat de leur travail à Sa Majesté; le choix du Roi se fixa particulièrement, et, pour la plus grande partie, sur des conseillers des Cours supérieures.

Ces Commissions ont travaillé pendant les derniers mois de 1815, et toute l'année suivante, et ont communiqué ensuite au Roi leurs observations sur un grand nombre d'objets; après quoi Sa Majesté a renvoyé le 20 Août 1817 au Conseil-d'Etat tous les projets, afin d'y être examinés conjointement avec les observations générales et particulières des diverses Commissions des Provinces Méridionales.

Ainsi, Nobles et Puissans Seigneurs, le Conseil-d'Etat s'est trouvé à même de commencer ses travaux, et a achevé cette tâche pénible après un examen systématique des principales questions de droit agitées soit par les Commissions Méridionales, soit par quelques membres du Conseil; et il s'est trouvé rarement dans le cas d'invoquer la décision suprême du Roi sur quelques objets, où il y avait divergence d'opinions. En dernier lieu, le Conseil-d'Etat a chargé quelques-uns de ses membres de rédiger les nombreux changements résultant des délibérations du Conseil ou des décisions de Sa Majesté, et de faire usage en même-temps des observations moins importantes et souvent littérales sur plusieurs articles du projet.

Le travail des commissaires a été présenté depuis en grande partie au Conseil-d'Etat, examiné par lui et soumis au Roi; et aujourd'hui, Nobles et Puissans Seigneurs, nous sommes chargés par Sa Majesté de présenter aux Etats-Généraux deux projets de loi, qu'elle soumet à vos délibérations.

Le premier contient les trois premiers titres du premier livre du Code Civil, concernant les personnes en général et leur distinction; les indigènes; les régnicoles; les citoyens et étrangers; et le domicile.

Le second projet contient les huit titres suivans du même livre, et traite du mariage; des droits respectifs des époux; de la communauté de biens; des contrats de mariage; des donations entre époux; des secondes noces; de la dissolution du mariage, et enfin de la séparation de corps et de biens.

Ces deux projets seront bientôt et successivement suivis d'autres parties des codes.

Les Roi a jugé à propos de les soumettre partiellement à Vos Nobles Puissances, afin de pouvoir les examiner scrupuleusement; mais Sa Majesté est d'intention néanmoins de ne promulguer la législation des Pays-Bas comme loi d'Etat, qu'après l'adoption entière de tout ce qui y appartient, et après l'époque où le Roi, de commun accord avec les Etats-Généraux, aura fixé le moment où la législation deviendra obligatoire.

Nous craindrions de méconnaître les vues sages de Vos Nobles Puissances, en essayant de leur démontrer qu'une législation nationale, dont les avantages sont assurés aux sujets de Sa Majesté par la Loi fondamentale, est préférable à des lois étrangères; sur le sens et l'interprétation desquelles il faudrait chaque fois recourir aux décisions des autorités d'un autre nation. Mais nous pouvons vous donner, Nobles et Puissans Seigneurs, la certitude (si ce que nous avons avancé ne le prouvait pas suffisamment), que, dans la rédaction des diverses parties de la nouvelle législation, l'on n'a pas perdu de vue les fruits des travaux assidus des jurisconsultes distingués qui ont coopéré à la législation qui nous régit en ce moment; ce qui

9DE ZITTING. — 17 NOVEMBER.

IX en X. *Titel I tot III en IV tot XI van het Burgerlijk Wetboek.* (Indiening der wets-ontwerpen.)

Generaal gaarne met Hoogstdenzelve zullen medewerken, om, door het daarstellen van vaste, wel doordachte, en op het belang der ingezetenen geschoeide wetten, aan het billijk verlangen der Nederlanders te voldoen, en den staat van twijfeling, van onzekerheid en van ongerustheid te doen ophouden, waarin zij ten opzichte der wetgeving verkeerden, ten einde daardoor het Staatsgebouw op onwrikbare zuilen worde gevestigd.

De heer **van Maanen**, *Minister van Justitie*, wordt, na het uit-

pourra être facilement justifié, s'il est requis, par la Commission du Conseil d'Etat, chargée de la révision et de la rédaction des premiers projets, et qui vient d'être autorisée par le Roi à donner à Vos Nobles Puissances les éclaircissements qu'elles pourraient désirer.

Le Roi a la confiance, Nobles et Puissants Seigneurs, que les Etats-Généraux s'empresseront de coopérer avec lui à porter des lois stables, bien muries et adaptées aux intérêts des habitants; à satisfaire ainsi au vœu de la nation; à faire disparaître l'état de doute et d'incertitude qui l'agite à l'égard de la législation, et à établir par-là l'édifice social sur des bases inébranlables.

spreken dezer rede, benevens de heeren **van Gennep** en **Raoux**, leden van den Raad van State, buiten de vergaderzaal geleid.

De **Voorzitter** stelt voor de ingediende wets-ontwerpen te doen drukken en ronddeelen, en ze naar de Afdeelingen te verzenden. (1)

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De zitting wordt daarmede opgeheven.

(1) De wets-ontwerpen zijn te vinden in de *Bijlagen* onder n°. IX en X; en voorts in de *Nederlandsche Staats-Courant* n°. 278, 281-285, 287, 288, 291, 292, 296, 297, en van 1821 n°. 3; *Journal Général des Pays-Bas* n°. 423, 427, 428, 430, 432-435, 437-439; *Mercure d'Anvers* n°. 335, 338, 340, 342, 343, 346, 347, 347, 351, 352, 354, 355; *Journal de la Belgique* n°. 332, 336-338, 340-353; *l'Oracle* n°. 333-336; *Antwerpsche Gazette* n°. 143-148; *Journal de Gand* n°. 333-343; *Gazette de Liège* n°. 2082, 2083, 2085-2097, 3001, 3003, 3006, 3008; *Journal de Verviers* n°. 335, 338, 340, 342-348, 351-357; *le Vénitien* n°. 396, 398, 404, 405, 407, 408-410, 411, 413-415, 417-422.